

Marx: KAPITAL

- Marx se ukvarja z nečem, kar je danes še bolj zanimivo, kot je bilo v času, ko je bilo delo napisano.
- Družba je tako kompleksna, da sami člani njene strukture tega ne vidijo.
- Družba se razvija z lasno dinamiko (in ne neko zunanjo).
- Družba je sistem.
- Družba se bolj spreminja glede na neuspehe človeških poskusov doseči cilj – koncept razrednega boja ni le politični koncept, ampak ima pomembno mesto (IAD – v katero smer se bo družba razvijala).
- Primer: hip – hop: hrup; zgled in pomemben dejavnik, opera: visoko cenjena; zastarela, izumrla (družbena zgradba – način povezanosti).

- Marx hkrati pojasnjuje tudi družbeni razvoj, ne samo konstitucijo družbe. Njegova temeljna problematika razcepljenosti družb je danes bolj aktualna. Tisti družbeni sloj, ki je bil predmet analize, se je šele povzpel na oblast, se je šele razvijal. Marx je posvetil zanimanje razvoju kapitalne družbe. 1867 je izdal prvo knjigo kapitala – ukvarja se s produkcijo kapitala.
- Skozi izkoriščanje proletariata si del sredstev pridobi lastnik produkcijskih sredstev. Tisto, kar karakterizira družbo je način produkcije. Bistvena je osebna neenakost, ta odnos je vsakomur jasen poleg tega pa tudi pravna podlaga določa nek status. Kapitalist specificira produkcijski način. Marx je razlikoval sužnjelastniški, fevdalni, kapitalistični.
- Odnos med delavcem in delodajalcem je pogodben – delodajalec je lastnik produkcijskih sredstev. Marx govori o temeljnem družbenem razmerju.
- Sooča se z vprašanjem, kako razumeti nekaj takšnega kot je blago. Govori o blagu in kapitalističnem načinu produkcije, blago je obstajalo že pred kapitalizmom.
- Socialistične družbe so bile vse blagovne, distribucija bogastva je bila drugačna – družbena lastnina: problem – z njo mora nekdo upravljati.
- Blagovna produkcija ni isto kot kapitalistična, je širša, vendar predstavlja obliko, kjer je obstajalo bogastvo.

Blago:

- Blago je predmet samo, da bi ga na trgu menjali za denar in z njim kaj kupili. Stvari pa so zato, da zadovoljujejo potrebe. Marx je opazil, da te potrebe, ki jih zadovoljujemo, niso naravne, temveč zgodovinsko spremenljive – kar ljudje menijo, da potrebujejo. Potrebe izvirajo v največji meri iz domišljije, so stvar kulture, vrednot, ideologije posameznih družb.
- Tudi storitve so blago.
- Blago je videti na prvi pogled preprosto. Je nekaj skrivnostnega zaradi blagovne vrednosti. Značaj blaga izvira iz blagovne vrednosti same.
- Marx razlikuje med uporabno vrednostjo in vrednostjo. Če mi obravnavamo predmet kot blago, ne obravnavamo samo to, katero našo potrebo zadovoljuje, ampak tudi uporabno vrednost. Uporabna vrednost služi kot ogledalo vrednosti.
- Vrednost pa je nekaj količinskega (vendar ne samo to), ko govorimo o vrednosti, vedno istovrstne predmete kvantitativno primerjamo. Da se stvari menjajo, kaže, da izražajo nekaj enakega. Ko govorimo o vrednosti, abstrahiramo telesne sestavine predmeta – kar mu daje vrednost.
- Marx meni, ko razumemo, kaj je blago, lahko razumemo tudi produkcijo kapitala.
- Relativna vrednost kot forma predmeta – predmet po osnovnih lastnostih ni vreden, ampak šele v odnosu do nečesa č ko vrednost z nečim primerjamo (npr. 1 suknjič je ekvivalent 20

vatlom platna). Druga vrsta blaga, ki je tu ekvivalent ne more hkrati obstajati kot relativna vrednost. S tem, ko primerjamo neko blago, naredimo nek preobrat.

- Primer: mi izražamo samo eno lastnost predmeta, npr. tehtanje sadja; suknjič velja za utelešenje eksistenčne vrednosti predmeta.

- Različne uporabne vrednosti so lahko ekvivalenti za vrednost nekega blaga. Reč, ki nastopa kot ekvivalent s svojo snovnostjo, ne izraža snovnosti, temveč neko družbenost (kralj izraža kraljevskost ne glede na videz).

- Če neka vrsta blaga izraža neko vrednost, izraža zamenljivo vrednost drugega blaga. Ekvivalentna oblika blaga ne vsebuje nikakršne ekvivalentne vrednosti – potrebujemo nasprotje vrednosti, da lahko samo vrednost izrazimo.

Delo:

- Blago je nekaj, za kar se ne ve za koga je proizvedeno. Ko ljudje producirajo nove produkte, jih že smatrajo kot blago. V temelj ekonomije so že vključene predstave, želje, ... Za uresničevanje idej, ki so bile za Marxa nujne, se je bilo treba organizirati.

- Marx in Engels pričakujeta spremembe v družbi. Zgodi se razvoj – kapitalizem. Marx skuša razumeti kapitalizem, zato je ta delo kritika politične ekonomije (kako funkcionira gospodarstvo

- Kar je skupno vsem predmetom je to, da jih je ustvarila človeška sila, v njih je materializirano abstraktno človeško delo – vse uporabne vrednosti so enake, če vanj vključimo enako količino človeškega dela. Pri delu pa gre za družbeno povprečni značaj dela.

- Marx lahko količinsko primerja delo, tako, da si zamislimo neko enostavno delo. Blago vsebuje dvojni značaj dela. Delo ima sposobnost, da vsebuje neko vrednost. Poleg tega, da je delo nek konkreten način izrabe veščin, ima tudi neko lastnost porabe.

- Dvojno naravo dela vidimo tako, da naredimo neko primerjavo.

- Delo je družbeno razdeljeno, ne da bi produkti postali blago – stare indijske družbe (Marx se je motil), staroandovske družbe.

- Obstoje blaga predpostavlja delitev dela. Ljudje so povezani prek nekega predmeta z ljudmi, ki jih ne poznajo. Predmeti reprezentirajo osebe. Razlike v vrednosti lahko izražajo le obliko abstraktnega dela (količino).

- Reduciranje nekega dela na celo vrsto abstraktnih del je produkt družbe, s tem se manjša vrednost produkta. Tisto, kar pa je skupno vsem blagom pa je trošenje delovne sile. Ker pa so blaga produkti dela nasploh, imajo to točko skupno in so zato primerljiva.

- Prej so verjeli, da so sprva ljudje komaj pridelali zase, ko pa je prišlo do viška, se je začela menjava.

- Delo postane vrednost šele v trdi obliki. Nujno je, da ta predmet predstavlja človeško delo.

- V družbah, ki še niso poznale blaga, so predmeti drugače krožili in so imeli drugačne pomene.

Priznavanje vrednosti:

1. s tem, ko so predmeti dela vrednostni
2. velikost vrednosti – enaka količina dela proizvede iste velikosti vrednosti
3. proizvajalci delov produkta sami stopijo v družbeni odnos (?)

- Čutno nad čutnim: v obliki vrednosti predmetnosti tega predmeta, s tem se prikaže čutnost. Čutno vidimo nekaj, kar je nadčutno, družbeno.

- Analogija:

- to, kar subjektivno doživimo, zamenjujemo za sam predmet (rdeč dirkalni avto).

- vrednostni odnos nima opravka s fizičnimi stvarmi; Marx poskuša razlagati stvari skozi religijo – fetiš: afriška beseda, ki pomeni podobice iz lesa, tisti kos lesa, ki predstavlja božanstvo ni bog, šlo je za to, da so verjeli, da je v določenih pogojih božanstvo navzoče v tem kosu lesa;
- blago je za nas fetiš, do blaga se vedemo kot do fetiša; gre za verovanje ljudi, ki je utelešeno v človekovem vedenju, dejanju

Blagovni fetiš:

- Izvira iz družbenih produktivnih razmerij.
- Ločeno proizvajajo za trg – v menjavi se srečajo blaga sama – stvarna razmerja med ljudmi in družbena razmerja med stvarmi – napačno videnje, zato se ljudje vedejo do teh procesov, kot da so naravni.
- Problem: stvari, blago obvladujejo nas, namesto, da bi mi njih. Zato ogrožamo okolje. Bistveno je, da človek spozna, da se mu odnosi med ljudmi zaradi tega odtujijo. Ljudje delovnih produktov me postavljajo v medsebojne odnose (vrednost pretvori vsak produkt dela v družbeni hieroglif).